

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé aspekty výkladu právní úpravy institutu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

V tomto krátkém pojednání bychom se rádi zabývali otázkami interpretace zákonných ustanovení trestního zákoníku upravujících podávání žádostí o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a následné rozhodování o nich obecnými soudy České republiky. Zejména se budeme věnovat otázce, jak soudy hodnotí předpoklad vedení řádného života odsouzeného v budoucnosti, a to i s připomenutím zásadního nálezu Ústavního soudu České republiky a úvahami de lege ferenda.

Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, upravuje ve svém ustanovení § 88 a násl. institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, který umožňuje odsouzeným při kumulativním naplnění zde taxativně stanovených podmínek žádat o toto dobrodiní a prokázat v případě úspěchu svým polepšením, že dalšího výkonu trestu již není třeba. Základní podmínkou je vykonání určité části uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu, přičemž její výše závisí na charakteru a typové závažnosti spáchaného trestného činu.

Další podmínky již tak jednoduše objektivně měřitelné nejsou. Problémy obvykle nenastávají s výkladem nutnosti pro odsouzeného prokázat svým chováním a plněním povinností polepšení, neboť v rámci výkonu trestu odnětí svobody existuje celá řada hodnotících kritérií, kdy odsouzení mohou svým řádným přístupem získávat pochvaly a postupně prostupovat skrze alespoň tři skupiny vnitřní diference nebo být přerazováni do věznic s mírnějším režimem. Na druhou stranu si nezodpovědným chováním mohou „zasloužit“ udělení kázeňských trestů. Při posuzování žádostí odsouzených jsou také brány v potaz otázky týkající se případného života za zdi věznic, tedy zda odsouzený má zajištěné ubytování a alespoň příslib budoucího zaměstnání.

Ovšem mimo výše uvedené trestní zákoník počítá s ještě jednou (v případě výkonu trestu odnětí svobody za trestné činy uvedené v ustanovení § 88 odst. 4 trestního zákoníku jsou to dvě) podmínkou, kterou jest očekávání, že odsouzený povede v budoucnu řádný život nebo bude přijata záruka za dovršení jeho nápravy. Již ze samotné formulace této podmínky nevyplývá, jaká bude metodika při jejím posuzování soudy, které budou o jednotlivých žádostech rozhodovat. Z

praktických zkušeností při obhajobě klientů mohou říci, že se nazírání soudů často liší.

Zásadním aspektem je totiž úvaha, do jaké míry má na prognózu resocializace odsouzeného vliv jeho minulost, zejména v podobě délky výpisu či opisu z trestního rejstříku. Gramatickým, ale i teleologickým výkladem předmětného ustanovení trestního kodexu zcela jasně dojdeme k závěru, že důležitá je zde budoucnost, nikoli minulost. Ve výkonu trestu odnětí svobody se nikdo neobjeví bez toho, aniž by se předtím nedopustil něčeho protiprávního, tedy v drtivé většině případů je na začátku výkonu trestu odsouzený osobou, která se provinila společenskému řádu a právě výkonem trestu se má dosáhnout její převýchovy do té míry, že se již trestné činnosti dopouštět nebude. Motivy lidského jednání mohou být různé a není vyloučeno, že by se odsouzený v jakékoli fázi svého života, potažmo kriminální kariéry, mohl změnit a přehodnotit své priority (snad s výjimkou recidivujících pachatelů zvláště závažných zločinů nebo např. pachatelů se společností nebezpečnou celoživotní psychiatrickou diagnózou, u nichž je to s dostatečnou mírou pravděpodobnosti vyloučeno).

Je to právě přístup k výkonu trestu odnětí svobody, který by měl být brán prioritně v potaz při posuzování žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Koneckonců v tomto duchu se vyjádřil i Ústavní soud České republiky, který ve svém nálezu ze dne 12.5.2011, vydaném pod sp. zn. III. ÚS 1735/10 vyslovil právní názor, že předpoklad vedení řádného života odsouzeným se vztahuje k budoucnosti, tj. k době po eventuálním propuštění z výkonu trestu, a neměl by být dovozován z minulého chování odsouzeného.

Pokud by obecné soudy i nadále často výrazně akcentovaly trestní minulost odsouzeného, byli by někteří de facto zbaveni možnosti se svojí žádostí uspět, i kdyby u nich ve skutečnosti dosavadní aktuální výkon trestu odnětí svobody dosáhl svého účelu. Je zřejmé, že existuje jistá hranice, kdy již předchozí činy odsouzeného natolik zastiňují jeho snahy o polepšení, že se misky vah přikloní na stranu obavy o bezpečí okolní společnosti a potřeby odsouzeného i nadále od této izolovat, nicméně důležitou otázkou zůstává, kde tato hranice je a kde by měla být.

Při respektování faktu, že zákonodárce textem zákonného ustanovení upravujícího tento právní institut vykonávacího řízení svěřil soudům široký prostor pro rozhodování, a při vědomí, že na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody není právní nárok, s čímž ovšem nikterak nepolemizují a souhlasím, by se obecné soudy měly oprostít od někdy rigidního zdůrazňování a přílišném lpění na období, kdy odsouzený spadl na šikmou životní plochu, ze které by se třeba chtěl nyní odrazit. Není snad jedním ze základních účelů trestání převýchova a návrat odsouzeného zpět do společnosti?

Je nejasné, kterou cestou se cesty práva a jeho aplikace v budoucnu vydají, každopádně je třeba upozornit, že v některých případech spravedlnost nevíteží a je obecně známým a dokázaným faktem, že výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody není prostředím, ve kterém by se v odsouzených posilovaly společensky prospěšné osobnostní stránky, spíše naopak.

JUDr. Tereza Jelínková,

advokát a společník

Mgr. Tomáš Rejtek,
advokátní koncipient

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice

Tel.: +420 466 310 691

Fax: +420 466 310 691

e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)